

Aktuální požadavky na rozvíjení vojenskoteoretického myšlení velitelského sboru ČSLA

XVI. sjezd KSČ s velkou naléhavostí vytyčil mimořádné požadavky na kvalitu a efektivnost veškeré práce v nastávajícím období budování a obrany naší vyspělé socialistické společnosti. Generální tajemník ÚV KSČ G. Husák ve zprávě pro sjezd zdůraznil, že: „**Určujícím činitelem intenzifikace a nejmocnějším zdrojem růstu produktivity společenské práce je věda a technický pokrok.**“ Soudruh G. Husák konstatoval, že přes nesporné úspěchy neodpovídá tempo rozvoje a využívání vědy potřebám i možnostem, jež máme. V přednesené zprávě mimo jiné uvedl: „Rozvoj společenských věd se neobejde bez tvůrčích diskusí, kritického ovzduší, bez smělého hledání a zejména zásadového stranického přístupu.“ Tato slova platí plně i pro rozvoj a využívání vojenské vědy a pro rozvoj tvůrčího vojenskoteoretického myšlení velitelského sboru ČSLA.

Současná etapa uplatňování výsledků vědeckotechnického rozvoje v ozbrojených silách, nazývaná pro své ohromné kvalitativní změny vědeckotechnickou revolucí ve vojenství, vyvolává nové, kvalitativně vyšší požadavky na tvořivost velitelského sboru ČSLA, zejména na rozvoj tvůrčího vojenskoteoretického myšlení příslušníků MNO i štábů svazů a svazků ČSLA. Tyto požadavky jsou znásobeny stále se zostru-

jícími třídami a sociálními rozpory ve světě a z toho vyplývající trvalou hrozbou imperialistické agrese.

Z těchto důvodů je třeba si plně uvědomit aktuálnost požadavků, které ve směru zvyšování úrovně vojenskoteoretického myšlení a poznání příslušníků velitelského sboru ČSLA vyvolávají úkoly efektivní výstavby ČSLA a trvalého zvyšování její politické, bojové a mobilizační připravenosti.

Jestliže v minulých válkách se mohl velitel v řadě případů spoléhat pouze na své zkušenosti a empirické znalosti, v současných podmínkách to zjevně nestačí. Bez teoretických znalostí a zvládnutí nejnovějších poznatků vojenské vědy na svém úseku, bez rozvíjení vojenskoteoretického myšlení a jeho promítání do vlastní vojenské praxe nemůže dnes velitel ani pracovník štábu úspěšně plnit své povinnosti.

Výsledky dosažené vojenskou vědou nejsou jejím posledním slovem ani vyvrcho- lením. Změny, které probíhají ve vojenskopolitické situaci ve světě, pokračující vojenskotechnický rozvoj, neustálé zdokonalování vojenství — to vše staví před vojenskoteoretické myšlení vojenských kád- rů nové úkoly a problémy.

Aktuálnost požadavků na zvyšování úrovně vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů ČSLA

Charakteristickým rysem současné epochy je neobvykle rychlý rozvoj vědy, růst jejího vlivu na všechny stránky materiálního a duchovního života společnosti.

„Nyní se vytvořil nový vztah mezi vědou a výrobou, mezi vědou a vojenskou praxí,“ říká maršál Sovětského svazu A. A. Grečko v knize „Na stráž míru a socialis-

mu" na str. 58 a pokračuje: „Zároveň s tím, že se stává věda bezprostřední výrobní silou, je také jedním z rozhodujících faktorů k dosažení vítězství v soudobé válce.“

Vědeckotechnický pokrok má v první řadě vliv na materiálně technickou základnu vedení boje, na kvalitu výzbroje a vojenské techniky. Současně má však vědeckotechnický pokrok rozhodující vliv na všechny oblasti vojenství, na všechny součásti vojenského umění — strategii, operační umění, taktiku, na vojenskou výstavbu všech druhů vojsk a služeb, na velení, na opatření k udržování vysoké bojové pohotovosti ozbrojených sil, na způsoby výcviku a výchovy vojsk.

Než se však nově způsobí vedení válečné činnosti, zdokonalování organizační struktury druhů vojsk a služeb, zkvalitňování jejich bojové a politické přípravy a zvyšování bojové pohotovosti stanou součástí vojenské praxe, musí se nalézt a teoreticky zdůvodnit. Proto velmi vzrostla úloha vojenské vědy, která se stala zvláště důležitým činitelem bojeschopnosti vojsk a vědecké řízení vojsk se stalo rozhodující podmínkou vítězství.

Soudruh L. I. Brežněv ve zprávě ÚV KSSS na XXV. sjezdu strany zdůraznil, že: „... úspěch vědeckotechnické revoluce, její příznivý vliv na ekonomiku a na všechny stránky života společnosti nelze zajistit pouze úsilím vědeckých pracovníků.“ Stejně tomu je tak ve vojenství. Zavádění vědeckých metod vojenské výstavby, těsnější sepestí vojenské vědy s praxí vytvářejí před námi zvláště důrazně úkol zapojit do vědecké činnosti velitele, štáby a politické orgány. Vyplývá to z požadavku strany novátorsky chápat jevy a procesy neustále se měnící skutečnosti a tvůrčím způsobem je rozvíjet.

Dnes je mimořádně aktuální leninská teze, že **vedoucí nejsou čistě administrátoři, ale teoretiky, vědeckými pracovníky**, kteří musí mít solidní znalosti, dovednost vědecky organizovat svou práci. V. I. Lenin zdůrazňoval zejména na adresu státního aparátu, že je třeba stále se učit, dbát na to, aby vědění nezůstalo mrtvou literou nebo módní fráží, ale aby opravdu proniklo lidem do krve, aby se doopravdy stalo nedílnou součástí jejich života. Proto je tak důležité organizovat praktickou činnost velitelů, štábů a politických orgánů v těsném sepestí s vojenskou vědeckou prací, s tvůrčím hledáním nejlepších rozhodnutí ve složitých otázkách vojenství. Zvláštní význam má vědecký přístup v činnosti vyšších štábů ČSLA. Z tohoto hlediska je nutné dívat se na rozvíjení vojenskoteoretického myšlení

a poznání příslušníků štábů svazků, svazů a MNO.

Přitom je třeba zamyslet se i nad slovy L. I. Brežněva, který na XXV. sjezdu KSSS zdůraznil, že: „... revoluce ve vědě a technice vyžaduje radikální změny ve stylu a metodách hospodářské činnosti, rozhodný boj se setrvačností a rutinérstvím, skutečnou úctu k vědě, umění a přání radit se s ní a počítat s ní.“ Vojenský organismus se stal natolik složitým a tempo jeho rozvoje tak prudké, že dnes nelze objektivně hodnotit činnost velitele a štábu, nevezme-li se v úvahu, jak hluboce si uvědomili požadavky strany na vědu, nakolik tvůrčím způsobem a hloubavě uvádějí nové poznatky do života a jak řeší praktické úkoly na vědeckém základě.

Strana nás důsledně vede k tomu, abychom směřovali překonávali setrvačnost a resortismus, včas rozpoznávali zárodky nového, ale přitom se neodtrhávali od reálné skutečnosti, abychom vyvozovali závěry promyšleně, bez úspěchanosti, na základě širokého tvůrčího posouzení problémů a všestranného prověřování v praxi, neboť praxe je kritériem pravdivosti.

K výraznému obratu v rozvoji vojenskoteoretického myšlení dochází v ČSLA při aplikaci závěrů květnového zasedání ÚV KSČ v roce 1974. Významné podněty k tomu daly zejména celoaarmádní aktiv komunistů ČSLA v červnu 1974 a stranickopolitická a velitelská opatření na něj navazující.

Závažné problémy analyzovala a příslušná opatření přijala např. vojenskoteoretická konference organizovaná GS ČSLA k problémům uplatňování vědeckotechnického pokroku ve štábech ČSLA. Zaměřila pozornost vojenskoteoretického myšlení zejména na využívání výsledků vědy a technického rozvoje ve zvyšování bojové pohotovosti ČSLA a zkvalitňování systému řízení v ČSLA.

Pozadu nezůstaly ani jiné oblasti výstavby ČSLA, které řešily úkoly jednotné vojenské vědeckotechnické politiky a rozvíjely tak vojenskoteoretické myšlení ve svých specifických problémech. Do tohoto procesu byly plně zapojeny nejen složky MNO, ale i štáby svazů ČSLA, výzkumná a vývojová pracoviště ČSLA, vojenské vysoké školy a další zařízení ČSLA.

Přes tyto kladné tendence, které rozvoj vojenskoteoretického myšlení od roku 1974 v ČSLA zaznamenal a jehož ohlas byl patrný nejen ve vojenské praxi, ale i na stránkách našeho vojenského tisku, zůstávají v rozvoji vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů ČSLA rezervy a možnosti jeho zkvalitňování. To

se týká jak obsahu, tak i metod, které vojenskoteoretické myšlení rozvíjejí.

Vojenskoteoretické myšlení se musí podílet na řešení úkolů, které pro vojenskou politiku strany stanovil XVI. sjezd KSČ k upevnění obranyschopnosti země a k rozvoji ČSLA.

K tomu je třeba zapojit do vojenskovedecké práce nejširší kádry ČSLA. Za poslední léta se tato práce značně zaktivizovala u správ MNO i u vojsk. Stále těsněji je spojována s praktickými úkoly operační a bojové přípravy. Rozšířila se fronta vědeckého zkoumání, zvýšila se jeho ideová vojenskoteoretická úroveň, zlepšil se styl a metody řízení této práce.

V budoucnosti je třeba dále organicky spojit praktickou činnost s vojenskovedeckým zkoumáním. Vojenskoteoretická práce musí být důležitou povinností řídicích кадрů, povinností, bez které není možné úspěšně řešit složité a odpovědné úkoly.

Nová různorodá technika zaváděná v masovém měřítku vyžaduje i nepřetržité zdokonalování způsobů vedení bojové činnosti. Nové způsoby vedení bojové činnosti ve složitých podmínkách musí být rozpracovány a prosazeny do přípravy vojsk již v době míru, což bez tvůrčího myšlení, bez zvyšování vojenskoteoretické úrovně důstojníků a generálů ČSLA nelze kvalitně plnit.

V současných podmínkách se příprava vojsk stala značně složitější. To vyžaduje vědecké stanovení obsahu a metod morálně psychologické přípravy vojsk. Na tom jak správně a vědecky je prováděna, bude záviset připravenost k boji. I tato činnost vyžaduje od vojenských кадрů rozvoj tvůrčího myšlení. Nevyčerpatelné rezervy a možnosti k posilování bojových a morálně politických hodnot armády jsou skryty v plnějším doceňování úlohy člověka, v růstu jeho duchovních sil, iniciativy a zkušeností.

Rozvoj vojenskoteoretického myšlení vo-

jenských кадрů je třeba usměrnit k zabezpečení kvalitního řešení úkolů operační a bojové přípravy, k hledání cest a způsobů zvýšení bojové a mobilizační pohotovosti vojsk a ke zlepšení velení vojskům. Ministr národní obrany armádní generál M. Dzúr na velitelském shromáždění ke zhodnocení zimního výcvikového období 1980–1981 zdůraznil: "...hlavním kritériem hodnocení všestranné připravenosti ČSLA je stav bojové a mobilizační pohotovosti. Souvisí se všemi stránkami činnosti vojsk a je výsledkem organického spojování vysokých morálně politických kvalit vojáků, jejich uvědomělé kázně, bojového mistrovství, připravenosti velitelů a štábů velet v polních podmínkách a využívat bojových možností zbraní a techniky." (Obrana lidu, 25. 3. 1981.)

Vědeckotechnická revoluce ve vojenství nevyžaduje jen prosté zvýšení úrovně řízení, ale velmi ostře postavila otázku vědeckosti řízení na všech úsecích praktické i teoretické činnosti. Rozvoj ozbrojených sil, vedení bojové činnosti je pevně centralizovaným a plánovitým procesem. Jejich zabezpečování, praktická činnost a výsledek budou přímo závislé na vědeckosti řízení, na správnosti a zdůvodněnosti úkolů, na výběru způsobů a metod jejich plnění.

Správy MNO a štáby ČSLA mohou kvalifikovaně s přihlídnutím k potřebám práce stanovit podstatu problému, určit, co hledat a co konkrétně zkoumat a jejich pracovníci se mohou plně s vojenskovedeckými pracovníky zapojit do řešení ústředních problémů.

U vojsk a ve štábech se v průběhu výcvikového roku objevuje mnoho nového jak ve výcviku, tak i ve způsobech přípravy a vedení boje a operace, v metodách práce velitelů a štábů při řízení vojsk. Tyto cenné zkušenosti je třeba stále zobecňovat a šířit. I v tom by měli pracovníci správ MNO a štábů ČSLA hrát rozhodující úlohu.

Další možnosti rozvoje vojenskoteoretického myšlení.

Závažné impulsy k dalšímu rozvoji vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů dávají dokumenty vydané v posledních letech pro přípravu vojsk ČSLA na výcvikový rok, zejména RMNO, směrnice pro operační přípravu a rozbor plnění úkolů ČSLA za plynulé výcvikové roky s vytyčením úkolů na další výcvikové roky ministrem národní obrany ČSSR. Poznatky v tomto směru přinášejí i vyhodnocování úkolů vědecké práce MNO a vojenského technického rozvoje i závěry z jednání vě-

decké rady ministra národní obrany ČSSR. Neocenitelné pro další usměrnování vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů ČSLA jsou práce sovětských autorů, zejména s. Grečka, Garejeva, Galkina, Bondarenka a dalších, jakož i referáty k hlavním směrům a aktuálním úkolům rozvoje marxisticko-leninské vojenské vědy, přednášené sovětskými lektory na shromážděních ČSLA k zahájení výcvikových roků.

Vzhledem k charakteru a rozsahu pro-

blémů i způsobů rozvíjení vojenskoteoretického myšlení není možné samozřejmě vyčerpát celou problematiku, specifickou pro nejruznější oblasti výstavby a zvyšování bojové připravenosti a pohotovosti ČSLA a je třeba, aby ji vojenské kádry podle jejich zařazení příslušně analyzovaly a rozvíjely.

Získané poznatky ukazují, že **další možnosti rozvoje vojenskoteoretického myšlení důstojníků** a generálů ČSLA jsou zejména v těchto směrech:

Soudobá vojenská praxe vyžaduje, aby organizátorská a řídicí práce velitelů a štábů ČSLA byla naplněna vědeckým přístupem, aby vojenskoteoretické myšlení se stalo oporou každodenní praxe na všech velitelských stupních. Hodnocení a úkoly na výcvikový rok za poslední léta v tomto směru ukazují na nutnost soustavného uplatňování principů a metod leninského stylu práce, zejména metody kritické analýzy a náročnosti při odhalování zdrojů a rezerv k dalšímu zvyšování bojové připravenosti a bojové pohotovosti ČSLA. V rozbořech je třeba důsledně hodnotit efektivnost vynaložené práce a prostředků. Trvalým úkolem proto zůstává:

— vést velitele, štáby a politické orgány při plnění všech úkolů k hlubšímu tvůrčímu uplatňování marxisticko-leninské teorie, zejména leninského stylu práce jak v organizátorské a řídicí práci, tak ve vojenskoteoretické práci k soustavnému zlepšování její kvality, účinnosti a zvláště efektivnosti,

— uplatňovat přitom metodu kritické analýzy, komplexní a tvůrčí přístup při řešení složitějších úkolů k zpracování objektivních závěrů, kritické a sebekritické hodnocení dosažených výsledků i vlastního podílu na nich.

Význam vojenské vědy pro dosažení vítězství ve válce vzrůstá se zvyšováním složitosti prostředků a způsobů vedení ozbrojeného zápasu a se zvětšováním rozmachu operací. Čím těsněji je vojenská věda propojena se společenskými a přírodními vědami, s praxí, čím úplněji postihuje ve svých kalkulacích možnosti zbraní a techniky, morální sílu lidu a armády, tím hlouběji proniká do podstaty, obsahu a charakteru budoucího ozbrojeného zápasu, operací a bojů, tím větší jsou i vyhlídky na dosažení úspěchu ve válce.

Základním předpokladem tvůrčího vědeckého přístupu v každodenní praxi důstojníků a generálů ČSLA je proto **hluboké osvojování současných poznatků o rozvoji vojenství, zejména poznatků sovětské vědy, operačního umění a taktiky, výsledků vědeckotechnického pokroku ve vojenství**

a zkušeností z výstavby a přípravy sovětských ozbrojených sil v celém procesu výchovy a výcviku vojsk, v systému řízení a velení, při organizaci a vedení společných operací a bojové činnosti v rámci spojeneckého uskupení.

Dosavadní zkušenosti ukazují, že se dosud k rozvoji vojenskoteoretického myšlení plně a efektivně nevyužívá možnost vědeckoinformační služby.

Závažné je u příslušníků MNO i štábů ČSLA zejména vytváření vlastního dobře fungujícího **informačního systému**, který v potřebné šíři, hloubce i aktuálnosti zabezpečí rozvíjení jejich vojenskoteoretického myšlení a poznání přínosem dat potřebných k analyzování a řešení narážících aktuálních i perspektivních problémů na úseku výstavby ČSLA, za něž odpovídají. V. I. Lenin formuloval v článku „Statistika a sociologie“ základní metodologickou tezi, která má mimořádný význam pro vojenskou vědu, o nezbytnosti operovat s přesnými a objektivními fakty v jejich spojitosti a souvislosti. Píše: „Je třeba pokusit se vytvořit z přesných a nesporných faktů takový základ, o který by se bylo možné opírat... Aby to byl skutečný základ, je třeba brát nikoli jednotlivá fakta, nýbrž celý souhrn faktů o zkoumané otázce, bez jediné výjimky...“ (Spisy, sv. 23, Praha 1957, s. 288—290.)

Jako závažný úkol je ve výcvikových dokumentech zdůrazňován požadavek soustavně studovat vojenskopolitickou situaci a hluboce analyzovat stav vlastních vojsk a rozvoj ozbrojených sil NATO. Přitom sledovat zaměření jejich operační a bojové přípravy, názory velení NATO na způsoby zahájení a vedení války, mobilizační možnosti a operační přípravu válčiště. Velmi důležité je **hluboce analyzovat změny, probíhající v armádách NATO** — v jejich organizaci, výzbroji, morálně politickém stavu i dalších otázkách. Znat silné a slabé stránky pravděpodobného nepřítele a odhalovat jeho zámýsl činnosti. Nutno trvale hodnotit a vyvozovat závěry ze změn v uskupení jeho vojsk a bojových prostředků i s přihlédnutím k perspektivám jejich rozvoje.

V. I. Lenin v práci „Dětská nemoc levičáctví v komunismu“ uvádí, že skutečná věda „žádá za prvé, aby se přihlíželo ke zkušenostem jiných zemí...“ za druhé, aby se počítalo se všemi silami... působícími v té které zemi, aby politika nikdy nebyla stanovena jen podle tužeb a názorů...“ Dále zdůrazňuje, že: „...armáda, která se necvíčí ve zvládnutí všech druhů zbraní, všech bojových prostředků a metod, jimiž disponuje nebo může disponovat nepřítel, po-

činá si pošetile, ba zločinně.“ (Spisy, sv. 31, Praha 1955, s. 75 a 95.)

Trvalým úkolem je **studovat nové druhy výzbroje, bojové techniky vlastních vojsk i nepřítelů a jejich vliv na vedení bojové činnosti vojsk**. Zůstává proto požadavek cítělavedomě pokračovat v rozšiřování teoretických znalostí a praktickém zvládnutí nové výzbroje a bojové techniky k efektivnímu využití jejich vlastností na bojišti. K ověření toho, jak si vojska, velitelé a štáby osvojují nově zaváděnou výzbroj a techniku i nové efektivnější prostředky a metody velení, je nutné organizovat **zkušební a velitelsko-štabní cvičení** a získané poznatky vyhodnocovat a využívat k vypracování způsobů jejich účelného využití v operaci (boji), k dalšímu **zdokonalení výcviku i organizační výstavby vojsk**.

V teorii výstavby ozbrojených sil platí základní princip, že vytváření a rozvoj organizační struktury ozbrojených sil spočívá v dodržení souladu mezi organizací a výzbrojí, úkoly, způsoby a formami bojové činnosti. Přitom výzbroj a bojové úkoly se nepřizpůsobují organizačním formám, ale zpravidla naopak. Z těchto hledisek je třeba přistupovat k úkolu:

Zdokonalovat organizační strukturu a bojové složení vojsk, zavádět do armády nové druhy zbraní a bojové techniky s cílem dalšího zvyšování její úderné a palné síly.

Radu úkolů a požadavků na rozvoj vojenskoteoretického myšlení velitelského sboru ČSLA kladou úkoly operační přípravy. Vzhledem k problematice této oblasti není možné podrobněji všechny otázky rozvádět. Zmínka byla již o požadavku trvalého důkladného studia vojenskopolitické situace, hluboké analýzy rozvoje ozbrojených sil NATO. Zásadní význam mají analýzy způsobů zahájení a vedení války v našem zájmovém prostoru i vlastních mobilizačních možností. Do této oblasti patří též znalost vojenskogeografických zvláštností válčistiště a jeho operační přípravy.

Významnou součástí je **studium a aplikace teorie velení vojskům**. Vojenskoteoretické myšlení i úkoly pro operační přípravu velitelského sboru zde vycházejí zejména z těchto faktorů:

Základní úkoly rozvíjení tvůrčího vojenskoteoretického myšlení

Mezi nejzávažnější úkoly rozvíjení tvůrčího vojenskoteoretického myšlení ve vojenskopolitické, vojenskovední a vojensko-technické oblasti patří:

a) **ve vojenskopolitické oblasti:** studium a praktické využití vojenskoteoretického odkazu zakladatelů marxismu-leninismu,

— v případě třetí světové války je nutné počítat s vedením ozbrojeného zápasu v globálním měřítku, při použití nejmocnějších prostředků ničení,

— v koalici válce musí existovat jednotné řízení spojených ozbrojených sil socialistických zemí, s mobilizační a efektivním použitím všech sil a možností spojeneckých zemí,

— v procesu řízení je nyní určujícím výrazný růst objemu a obsahu úkolů při současném zkracování doby na jejich řešení; faktor času má rozhodující vliv na všechny procesy řízení, proto základní linii v rozvoji systému řízení je automatizace, široké zavádění automatizovaných systémů velení a spojení,

— ve složitých podmínkách budoucí války není možné úspěšně velet vojskům bez vysoké operativnosti a odolnosti systému velení, bez nezbytné bojové pohotovosti, vysoké operační připravenosti a sladění práce štábů; těmto požadavkům musí odpovídat rozpracování nových metod operační přípravy štábů k velení vojskům.

Zvláště v současném období nachází novou platnost tvrzení V. I. Lenina uvedené v dopise Inesse Armandové, že válka není možno charakterizovat pomocí všeobecné šablony, neboť „války jsou věc velice pestrá, různorodá a složitá.“ (Spisy, sv. 35, Praha 1957, s. 240.)

S cílem dalšího zkvalitnění operační připravenosti velitelů a štábů a rozvoje jejich vojenskoteoretického myšlení jsou organizovány **vojenskovedecké konference**. Ty ukládají závěry z konferencí prakticky procvičovat a uplatňovat v přípravě generálů, důstojníků a štábů.

Řešení velmi složitých úkolů upevňování bojové síly ČSLA v rámci ozbrojených sil států Varšavské smlouvy je možné jen na základě **všestranného využívání poznatků a výsledků současného vědeckotechnického pokroku**. Uskutečňování tohoto velmi důležitého požadavku v mnohém závisí na úrovni vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů, kteří jsou zprostředkujícím článkem při zavádění vědy a techniky do vojenské praxe.

usnesení komunistických a dělnických stran spojeneckých zemí k upevnění a rozvoji obranného potenciálu členských zemí Varšavské smlouvy a jejich Spojených ozbrojených sil, marxisticko-leninského učení o válce a armádě; rozpracování základních metodologických problémů vojenské

teorie a praxe; odhalování a vyvrácení ideologických diverzí ve vojenství;

b) **ve vojenskovědní oblasti:** řešení obecných problémů vojenské vědy, vojenského umění a především otázek přípravy a vedení operací spojeneckého uskupení vojsk; vyhledávání způsobů dosažení pevného velení a řízení vojsk při jejich přechodu z mírového na válečný stav i v průběhu bojové činnosti, zvyšování spolehlivosti práce velitelských stanovišť i technických prostředků velení v podmínkách radioelektronického rušení nepřítelem; nacházení cest ke zdokonalování a dalšímu rozvoji organizační struktury vojsk i orgánů velení; zobečňování a rozšiřování pokrokových zkušeností, vědecky zdůvodněných forem a metod operační, bojové a mobilizační přípravy vojsk, výcviku a výchovy vojáků;

c) **ve vojenskotechnické oblasti:** účast na zpracování a zdůvodnění návrhů na základní směry a programy rozvoje zbraňových systémů a vojenské techniky, návrhů takticko-technických požadavků a zadání na vytvoření a unifikaci nových i modernizaci existujících typů výzbroje a vojenské techniky; výzkum bojové efektivity vyvíjených typů výzbroje a vojenské techniky a zpracování pomůcek pro jejich obsluhu i bojové použití u vojsk.

Zásadní význam mají např. práce, které se týkají:

— rozpracování teoretických základů morálně politické a psychologické přípravy vojsk k jaderné válce,

— zkoumání nejefektivnějších způsobů řešení operačních úkolů s použitím i bez použití jaderných zbraní, se zřetelem k rostoucí možnostem prostředků ozbrojeného zápasu, v manévrových formách, při

stejném poměru sil nebo nepatrné celkové převaze nad protivníkem,

— rozpracování systémů a prostředků automatizace velení vojskům, matematického a informačního zabezpečení automatizovaného systému řízení,

— analýzy stavu výzbroje a bojové techniky a dlouhodobé koncepce jejich rozvoje,

— rozpracování vědecky podložených takticko-technických požadavků na rozvoj zbraní a techniky se zřetelem k širokému uplatňování unifikace, standardizace a snižování nomenklatury zbraní a techniky.

Spolu s těmito aktuálními požadavky a úkoly rozvíjení vojenskoteoretického myšlení v podmínkách ČSLA je třeba mít stále na paměti trvale platné teze V. I. Lenina o tom, že **bez vědy nelze vybudovat moderní armádu** a že ve válce vítězí ten, kdo má vyšší techniku, organizovanost, kážeň a lepší stroje.

V období uplatňování vědeckotechnické revoluce ve vojenství nabývá stále na větším významu všestranné rozvíjení tvůrčího vojenskoteoretického myšlení, boj proti rutinní šablonovitosti a naopak plná podpora rozvoje tvůrčího netradičního myšlení s odvážnými přístupy, které přinášejí úspěch v bojové činnosti.

Základním předpokladem rozvíjení samostatného a tvůrčího vojenskoteoretického myšlení důstojníků a generálů ČSLA je **zvyšování intelektuálních schopností řešit aktuální i perspektivní úkoly vojenství na úseku svého zařazení, s maximálním využitím vědeckotechnického pokroku.** Jde nejen o zkvalitňování marxisticko-leninské přípravy, operační a taktickotechnické přípravy, ale také o **osvojení si metodologie vojenskovědeckého poznání**, která má své zákonitosti.

Vytváření podmínek pro rozvoj tvůrčího vojenskoteoretického myšlení

Stejně významné jako rozvíjení osobních kvalit jednotlivce, osvojení si vhodných metod a návyků tvůrčího myšlení, je i rozvíjení tvůrčí aktivity a iniciativy, všestranná podpora snah příslušníků MNO a štábů ČSLA o aktivní a iniciativní rozvoj vojenskoteoretického myšlení a poznání. Jde prostě o **všestranné vytváření podmínek** pro tuto společensky velmi významnou činnost vojenských kádřů.

Rozhodující vliv na rozvíjení vojenskoteoretického myšlení i jeho uplatňování mají náčelníci, kteří svou politickou vyspělostí, teoretickými znalostmi, účastí ve vědecké práci, praktickými zkušenostmi, metodickým vedením, neustálým sebevzděláváním i vztahem k podřízeným stávají se

příkladem tvůrčího aplikátora. Je na ně současně kladen požadavek vést v tomto směru své podřízené a vytvářet pro takovou činnost i potřebné **tvůrčí klima.**

Praxe ukazuje, že mnoho příslušníků MNO i štábů ČSLA je schopno rychle a dobře se orientovat v uloženém úkolu, hluboce analyzovat příslušný proces a dělat správné závěry i používat je v zájmu dosažení dobrých výsledků v té oblasti, ve které pracují. Mají cit pro nové, umí odlišit pokrokové od zastaralého, tvořivé od šablony a v tom se projevuje nejen jejich vysoká profesionální příprava, ale i přístup k faktům, událostem a jevům z pozic marxisticko-leninské metodologie. Tyto kladné vlastnosti a schopnosti velitelského

sboru ČSLA mohou být více využívány k rozvoji tvůrčího vojenskoteoretického myšlení k ještě většímu prospěchu ČSLA.

Z hlediska vojenské psychologie a pedagogiky je **výchova k tvůrčí činnosti** složitý a dlouhodobý proces, který vyžaduje vysokou kulturu, obrovské úsilí, různorodost metodických návyků, velký takt, laskavost a vytrvalost.



Úkoly kladené na důstojníky a generály ČSLA, zejména příslušníky MNO a vyšších štábů, vyžadují trvale spojovat operativní denní práci při řízení vojsk, jejich bojové a politické přípravy, s osobním rozvíjením vojenskoteoretického myšlení a poznání k dalšímu zkvalitňování výstavby ČSLA a její všestranné připravenosti na úseku, za který odpovídají. Osobním zapojením do procesu vědeckého bádání a zkoumání mohou tak vytvářet zdravý tlak na pracovníky výzkumné a vývojové základny ČSLA a současně vhodně zabezpečovat spojení teorie s vojenskou praxí, uplatňování výsledků výzkumu a vývoje v přípravě vojsk ČSLA.

To vyžaduje neustále udržovat svou politickou a odbornou připravenost na vyso-

ké úrovni a také nebát se jít do boje za nové myšlenky. Protože ve vojenství, tak jako i v jiných oblastech společenské praxe vítězí ten, kdo má smysl pro nové, respektuje dobré zkušenosti, ale současně prosazuje i progresivní poznatky. To vyžaduje angažovat se osobně pro to, aby vojenskoteoretické myšlení předcházelo praxi, odpovídalo na její potřeby, odhalovalo možné cesty rozvoje vojenství a aby se nové poznatky z vojenské teorie účinně a urychleně zaváděly do praktické činnosti vojsk.

Při zamýšlení nad problematikou rozvíjení tvůrčího vojenskoteoretického myšlení je třeba si připomenout, že stále více by se měla v této činnosti důstojníků a generálů ČSLA uplatňovat zásada, zdůrazňovaná V. I. Leninem: „Záleží hlavně na tom, abychom se nespokojovali s tím co umíme, čemu nás naučily dřívější zkušenosti, ale abychom šli stůj co stůj dál, kladli si stůj co stůj vyšší a vyšší požadavky, přecházeli od snadnějších úkolů k obtížnějším. Bez toho není vůbec žádný pokrok, není tedy ani pokrok v socialistické výstavbě...“ (Spisy, sv. 28, Praha 1955, s. 193.) Nutno dodat, že bez takového přístupu není možný pokrok ani ve výstavbě a přípravě moderní socialistické armády, jakou je naše ČSLA.